

โครงการศึกษาคำพิพากษาเกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐาน และสิทธิมนุษยชนในศาลสูงสุดของประเทศสหรัฐอเมริกา

พันตำรวจตรีภุชภี สติชัยวัฒนามานนท์ * อุดมศักดิ์ สนิธิพงษ์ **

บทคัดย่อ

โดยที่มาตรา 257(2) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 กำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือกรณีผู้ร้องเรียน เห็นว่ามีการปฏิบัติอันไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและเสนอมาตรการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังกล่าวรวมทั้งเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครองและศาลยุติธรรม ในกรณีพบว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือการกระทำทางปกครองใดกระทบต่อสิทธิมนุษยชนหรือมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย รวมทั้งการฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหายตลอดถึงส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน เนื่องจากประสบการณ์ กรณีศึกษา ตลอดจนคำพิพากษาของประเทศไทยที่เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานและสิทธิมนุษยชนที่มีอยู่ ขณะนี้ยังจัดว่ามีจำนวนน้อยมากและยังไม่เทียบเท่ามาตรฐานสากล เมื่อเปรียบเทียบกับคำพิพากษาของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศภาคพื้นยุโรปซึ่งมีพัฒนาการมาอย่างยาวนาน ด้วยเหตุนี้การศึกษาประสบการณ์เกี่ยวกับการวินิจฉัยประเด็นปัญหาข้อพิพาทเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานจากคำพิพากษาของศาลสูงสุดสหรัฐซึ่งมีเขตอำนาจกว้างขวางครอบคลุมทั้งในระดับมลรัฐและสหพันธรัฐและเป็นประเทศต้นแบบในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนของโลกอันเป็นสิ่งจำเป็นในการศึกษาต่อยอดและนำมาปรับใช้กับบริบทของประเทศไทยอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ผู้วิจัยได้คัดเลือกคำพิพากษาศาลสูงสุดสหรัฐที่สำคัญ (Landmark Decision) ซึ่งวางบรรทัดฐานทางหลักกฎหมาย (the Precedents) ในส่วนที่สัมพันธ์กับการละเมิดหรือการจำกัดสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานประกอบการศึกษาความรู้รัฐธรรมนูญ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (the Amendments) หรือ Bill of Rights ซึ่งการศึกษาเบื้องต้นพบว่า ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในคำพิพากษาอันเป็นที่มาของข้อพิพาทนั้นมีข้อที่คล้ายคลึงกับสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในหลายกรณี แต่หาไม่เคยถูกวินิจฉัยโดยศาลไทยมาก่อน โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย กระบวนการให้เหตุผลของคำพิพากษาของศาลสูงสุดสหรัฐตลอดจนการวางหลักกฎหมาย รวมทั้งเหตุผลที่มีน้ำหนักในส่วนของความเห็นแย้ง (Dissenting Opinions) และความเห็นเสียงข้างมากแต่เหตุผลต่างกัน (Concurring Opinions) จากนั้นได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบกับคำพิพากษาของศาลไทย และจัดทำบทวิเคราะห์แบบเจาะลึก ข้อค้นพบ พร้อมข้อเสนอแนะในแต่ละคำพิพากษา

จากการศึกษาพบว่า ศาลสูงสุดสหรัฐได้วินิจฉัยประเด็นข้อพิพาทเกี่ยวกับการกระทำของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐและบรรดา กฎ กฎหมาย ที่ถูกโต้แย้งว่าละเมิด หรือรุกล้ำสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานนั้น ศาลา ได้ให้น้ำหนักของการคุ้มครองผลประโยชน์ของสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนในระดับที่มากกว่าการคุ้มครองผลประโยชน์ของรัฐอย่างมีนัยยะสำคัญโดยศาลาเปรียบว่าฝ่ายรัฐนั้นตกเป็นผู้ต้องสงสัยว่ามีการล่วงละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานไว้ก่อน การนี้การซึ่งน้ำหนักผลระหว่างผลประโยชน์ของสิทธิเสรีภาพดังกล่าวกับผลประโยชน์ของรัฐนั้นศาลสูงสุดได้สร้างแบบทดสอบ (Test) ในหลายระดับสอดคล้องกับระดับความสำคัญของสิทธิเสรีภาพในแต่ละประเภท ประกอบการใช้หลักการ Due Process of Law เพื่อค้นหาจุดสมดุลระหว่างผลประโยชน์ของปัจเจกชนและประโยชน์สาธารณะอันเป็นการสร้างความชอบธรรมเพื่อช่วยปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพอย่างมีประสิทธิภาพและอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน / สิทธิมนุษยชน / คำพิพากษาศาลสูงสุดสหรัฐ

* อาจารย์ (สบ.2) โรงเรียนนายร้อยตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

** รองศาสตราจารย์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

The Study of the Court Decision Relating To the Fundamental Rights and Liberties and Human Rights of the U.S. Supreme Court

Pol.Maj. Krisd Satitwatananont * Udomsak Sonthipong **

Abstract

The Section 257(2) of the Thai Constitution of B.E. 2550 bestowing the power to the Office of the Commission on Human Rights Protection to oversee and make a report concerning the government official's acts or failure to act constituting the human rights violation and then proposing measures to those organs in order to rectify the said violating action as well as referring the said disputes to the relevant courts for remedy. Furthermore, the remaining duties are including but not limited to promoting the study, research and disseminating the knowledge on human rights to the public as well. Consequently, studying the experience from the U.S. Supreme Court having a broad jurisdiction in adjudicating the human rights and fundamental rights disputes from both State and Federal level is considered necessary in order to adapt them into solving the similar disputes in Thailand. For this purpose, the author has selected the Landmark decisions and found that some of the fact in those cases resemble to that existing in Thailand but has yet to be decided by the Thai Courts. The author focuses on the matter of fact, the matter of law and reasoning process, precedents, as well as the flaws found in the Court decision and then compares with the Thai experience and finally done an in - dept analysis, finding and suggestion on a case by case basis.

From the study, we have found that the U.S. Supreme Court has decided the case, giving much more weight to the benefit of the fundamental rights and liberties than those of the State significantly. In order to justify its decisions, the U.S. Supreme Court designed the tests for that purpose.

The research reveals that the U.S. Supreme Court has decided the dispute in relation to the public official or state's act and relevant laws and statutes, opposed to the violation of the fundamental rights which the Court gives much more weight to the benefit of the fundamental right of people than that of the State. Given this, the Court assumes the State as a prime suspect in violating the rights of the people which the Court designs the so called tests with several different levels in order to assist it to balance the benefit of the State and that of the rights of people, the rule of Due Process applied by the Court also has a significant role in protecting the right of people as well.

Keywords : Fundamental Rights / Human rights / the U.S. Supreme Court

* Instructor, (Level 2), Royal Police cadet Academy, Royal Thai Police

** Assoc.Prof., School of Law, Bangkok University

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานและสิทธิมนุษยชนของประชาชนชาวไทย การนี้เพื่อให้การดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ การศึกษาเรื่องคำพิพากษาเกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐานและสิทธิมนุษยชนในศาลสูงสุดของประเทศต้นแบบของการปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพดังกล่าว จึงมีประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนากฎหมายและการวินิจฉัยข้อร้องเรียนต่อไป

สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ ซึ่งเป็นระบบกฎหมายซึ่งให้อำนาจศาลในการสร้างและพัฒนาหลักกฎหมาย (Judge - Made Law) จนเกิดเป็นบรรทัดฐานทางหลักกฎหมาย (Precedent) ซึ่งมีผลผูกพันทั้งในระดับสหพันธรัฐและระดับมลรัฐของสหรัฐอเมริกาในคดีต่อมา โดยที่รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาได้มีบทบัญญัติว่าด้วยการรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนที่เรียกว่า *กฎบัตรแห่งสิทธิ* (Bill of Rights) ปรากฏในรูปแบบของการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฉบับที่ 1-10 (Amendments 1-10) ซึ่งมีจุดเด่นก็คือ สหรัฐอเมริกายึดมั่นต่อการให้ความคุ้มครองสิทธิของปัจเจกชน (Individual Rights) ในฐานะที่เป็นหลักพื้นฐานสูงสุดในการปกครองประเทศ โดยผู้ร่างกฎบัตรแห่งสิทธิได้กำหนดมาตรการเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิตามธรรมชาติ และสิทธิที่ตกติมาพร้อมกับความเป็นมนุษย์ ดังเห็นได้จากข้อความเริ่มต้นของกฎบัตรแห่งสิทธิตามบทบัญญัติว่าด้วยการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาฉบับที่ 1

(First Amendments) ซึ่งกล่าวยืนยันหนักแน่นว่ารัฐสภาจะไม่ตรากฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดตั้งศาสนา หรือการห้ามใช้สิทธิเสรีภาพทางศาสนา หรือการตัดทอนเสรีภาพการแสดงออกหรือสิทธิการชุมนุมโดยสงบ ฯลฯ ทั้งนี้ผู้ร่างฯ เห็นว่าไม่จำเป็นที่จะต้องบัญญัติรายละเอียดแห่งสิทธิแต่ละประเภทไว้ในรัฐธรรมนูญโดยตรงเนื่องด้วยสิทธิดังกล่าวมีที่มาจากสัญญาประชาคม หลักกฎหมายทั่วไปและหลักแห่งเหตุผลธรรมชาติซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปอยู่แล้ว

และที่สำคัญบทบัญญัติว่าด้วย Due Process ปรากฏอยู่ในบทแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาครั้งที่ 5 (the Fifth Amendment) ซึ่งเป็นบทคุ้มครองสิทธิด้านกระบวนการ (Procedural Due Process) และการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาครั้งที่ 14 (Fourteenth Amendment) เป็นบทคุ้มครองสิทธิด้านเนื้อหา (Substantive Due Process) ที่ถูกสอดแทรกอยู่ในรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาในฐานะที่เป็นเครื่องมือเสริมในการประกันสิทธิเสรีภาพของปวงชนอเมริกันอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งมีข้อความสอดคล้องกันและปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ปรากฏในบทบัญญัติแก้ไขรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาครั้งที่ 5 และ 14 ซึ่งได้กำหนดข้อห้ามมิให้กระทำการพรากไปเสียซึ่งสิทธิในชีวิต เสรีภาพ หรือทรัพย์สินของประชาชนโดยปราศจากความชอบด้วยกระบวนการ Due Process ซึ่งให้อำนาจศาลในการใช้ดุลพินิจเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างกว้างขวาง

โดยขอบเขตและสาระสำคัญของสิทธิตามรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาแบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังนี้ 1) หมวดว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพขั้น

พื้นฐาน 2) หมวดว่าด้วยสิทธิเสรีภาพทางการเมือง
3) หมวดว่าด้วยสิทธิเสรีภาพในกระบวนการยุติธรรม
และการศาล 4) หมวดว่าด้วยสิทธิเสรีภาพที่นอก
เหนือจากรัฐธรรมนูญ และสิทธิเสรีภาพประการ
อื่นที่มีได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนในรัฐธรรมนูญ
สหรัฐก็ยังคงถือว่าเป็นสิทธิตามธรรมชาติที่มีมา
แต่ดั้งเดิมของประชาชนชาวอเมริกันอยู่ต่อไป ซึ่ง
ถือได้ว่ารัฐธรรมนูญสหรัฐได้รับรองสิทธิพลเมือง
อเมริกันในขอบเขตที่กว้างขวางมากและเปิดช่อง
ให้มีการคุ้มครองสิทธิอื่นๆ ในอนาคตโดยมิต้อง
แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

การแก้ไขรัฐธรรมนูญสหรัฐในส่วนที่เกี่ยวข้อง
กับการปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพนั้น กระทำ
ได้ค่อนข้างยากและมีกระบวนการที่ซับซ้อน
มาก ด้วยเหตุดังกล่าวศาลสูงสุดของสหรัฐ (U.S.
Supreme Court) จึงมีอำนาจที่สำคัญในการเข้า
มาตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ (Judicial
Review)(Jerome A. Barron, C. Thomas
Dienes,1995 : 17) ของบรรดากฎ กฏหมาย
และการกระทำของฝ่ายรัฐ ทั้งนี้การนำคดีขึ้นสู่
ศาลสูงสุดสหรัฐนั้นกระทำได้หลายช่องทางและ
ได้ปรับใช้หลักกฎหมายอย่างสอดคล้องกับสภาพ
การณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของสังคมกับถ้อยคำตาม
รัฐธรรมนูญ ซึ่งที่ผ่านมานั้นบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิ
เสรีภาพพลเมืองตามที่ปรากฏใน Bill of Rights
ทุกฉบับได้ผ่านการตีความของศาลสูงสุดแห่ง
สหรัฐมาแล้วทั้งสิ้น ซึ่งผลจากการตีความของศาล
ดังกล่าวนี้ ได้ก่อให้เกิดการเพิ่มเติมและขยาย
การปกป้องคุ้มครองสิทธิตามรัฐธรรมนูญจาก
บทบัญญัติดั้งเดิมที่ผู้ร่างคิดไปไม่ถึง ทั้งนี้ในส่วน
ของสิทธิเสรีภาพใหม่ได้รับการพัฒนาโดยศาลสูง
สุดสหรัฐ อาทิสิทธิของผู้มีถิ่นพำนักอาศัย เสรีภาพ

ความเป็นอิสระในการกระทำใดๆ เกี่ยวกับตนเอง
สิทธิการทำแท้ง สิทธิการคุมกำเนิด สิทธิการถ่าย
ภาพลามกของตนเอง สิทธิคนต่างด้าว สิทธิการ
รับรู้ข้อมูลข่าวสาร สิทธิในชื่อเสียง สิทธิชุมชน
 ฯลฯ (Louis Henkin, Human rights,1999 : 44)

ในส่วนของวิธีการในการปรับใช้รัฐธรรมนูญ
และวินิจัยตรวจสอบการละเมิดสิทธิขั้น
พื้นฐานตามรัฐธรรมนูญสหรัฐของศาลสูงสุด
สหรัฐนั้น ศาลสูงสุดสหรัฐได้วางหลักไว้ว่าการ
ลิดรอนสิทธิเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้โดย
เฉพาะในส่วนของการปกป้องสิทธิขั้นพื้นฐานที่
ปรากฏในกฎบัตรแห่งสิทธินั้นจำเป็นจะต้องผ่าน
แบบทดสอบของศาลเพื่อตรวจสอบว่าการลิดรอน
สิทธิเสรีภาพดังกล่าวเป็นการจำเป็นหรือไม่เพียง
ใด (Binford E. Parker,2008 : 5)

ดังนั้นคำพิพากษาของศาลสูงสุดสหรัฐใน
ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน
และสิทธิมนุษยชน จึงมีความสำคัญและจำเป็นใน
การศึกษาวิจัยอันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่คณะ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและสำนักงาน
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในการนำ
ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัยไปประยุกต์ใช้กับ
การดำเนินงานส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
ในประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบข้อเท็จจริง และพยานหลัก
ฐานที่เกี่ยวข้อง ข้อกฎหมาย การวางหลักกฎหมาย
และการวินิจฉัยเกี่ยวกับคดีด้านสิทธิขั้นพื้นฐาน
สิทธิมนุษยชน และสิทธิและเสรีภาพผ่านทางคำ
พิพากษาในศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกา

2. เพื่อทราบถึงคดีเกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐาน สิทธิมนุษยชนระหว่างคำพิพากษาในศาลสูงสุดของประเทศสหรัฐอเมริกากับคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คำพิพากษาของศาลปกครอง และศาลยุติธรรมของประเทศไทย

3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์และถกแถลงพร้อมทั้งความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคดีสิทธิขั้นพื้นฐาน สิทธิมนุษยชน และสิทธิและเสรีภาพในศาลสูงสุดของประเทศสหรัฐอเมริกา

4. เพื่อให้ได้องค์ความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับคดีด้านสิทธิขั้นพื้นฐาน สิทธิมนุษยชน และสิทธิและเสรีภาพ สำหรับใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่างๆ ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสารเชิงคุณภาพ โดยคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องครอบคลุมกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

1. รวบรวมคำพิพากษาของศาลสูงสุดสหรัฐในคดีที่มีประเด็นเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญและสิทธิมนุษยชนที่อยู่ในเขตอำนาจศาลสูงสุดสหรัฐ ซึ่งอยู่ภายในขอบเขตของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR)

2. กำหนดหมวดหมู่คำพิพากษาที่จะทำการศึกษาวิจัย โดยจัดแบ่งเป็นกลุ่มของสิทธิขั้นพื้นฐานและสิทธิมนุษยชนเป็นประเภทต่างๆ

ได้แก่ กลุ่มของสิทธิเสรีภาพในความเสมอภาคไม่เลือกปฏิบัติ กลุ่มสิทธิเสรีภาพความเป็นส่วนตัว กลุ่มสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรม กลุ่มสิทธิเสรีภาพในการแสดงออก กลุ่มสิทธิเสรีภาพการชุมนุมและการสมาคม เสรีภาพในการนับถือศาสนา และสิทธิเสรีภาพอื่นๆ เช่น เสรีภาพในการเดินทาง

3. รวบรวมคำพิพากษาของศาลยุติธรรมหรือศาลปกครองหรือศาลรัฐธรรมนูญของประเทศไทยหรือศาลสิทธิมนุษยชนแห่งยุโรปหรือบทความที่เกี่ยวข้องในประเด็นที่มีการวินิจฉัยเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนขั้นพื้นฐานในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพการแสดงออก สิทธิเสรีภาพความเป็นส่วนตัว สิทธิในความเสมอภาค สิทธิเสรีภาพในการรวมตัว เสรีภาพการเดินทาง สิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เสรีภาพในการนับถือศาสนา เสรีภาพในการสมาคม

4. วิเคราะห์คำพิพากษาศาลสูงสุดสหรัฐในส่วนที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และสังเคราะห์กระบวนการให้เหตุผล และการวางหลักกฎหมาย รวมทั้งบรรทัดฐานที่เป็นหลักกฎหมายในคดีก่อนซึ่งศาลได้ใช้อ้างอิงในการวินิจฉัยคดี และอาจรวมถึงความเห็นแย้งของผู้พิพากษาแย้งที่มีเหตุผลหนักแน่นและมีประโยชน์ต่อการนำไปศึกษาต่อไป

5. ศึกษาเปรียบเทียบคำพิพากษาศาลยุติธรรม ศาลปกครองและศาลรัฐธรรมนูญของประเทศไทย ในประเด็นที่เดียวกันหรือใกล้เคียงกับคำพิพากษาของศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาในส่วนที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย กระบวนการให้เหตุผลและการวางหลักกฎหมาย หากกรณีนี้

ไม่มีคำพิพากษาของศาลต่างๆของประเทศไทยดังกล่าว จึงจะทำการวิเคราะห์บทความที่เกี่ยวข้องหรือคำพิพากษาศาลสิทธิมนุษยชนแห่งยุโรปต่อไป

6. จัดทำบทวิเคราะห์และข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ให้การรับรองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนโดยวิธีการกำหนดกรอบของสิทธิเสรีภาพดังกล่าวไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (the Amendments) ไว้โดยละเอียดสอดคล้องกับกฎบัตรด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในขณะศาลสูงสุดสหรัฐ (U.S. Supreme Court) เป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการตีความบทบัญญัติว่าด้วยเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญและมีหน้าที่สร้างหลักกฎหมาย (Judge - Made Law) โดยจัดว่าเป็นกลไกที่สำคัญที่สุดในการส่งเสริมการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนอเมริกา ซึ่งคำพิพากษาของศาลสูงสุดฯจะมีผลเป็นบรรทัดฐานทางกฎหมาย (Precedent) ผูกพันศาลในคดีต่อๆ มาอันเป็นลักษณะเฉพาะของประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์

ปรากฏจากคำพิพากษาของศาลสูงสุดสหรัฐฯ ที่ผ่านมานั้น ศาลฯ ได้วินิจฉัยข้อพิพาทในประเด็นที่เกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐาน สิทธิมนุษยชน สิทธิพลเมือง สิทธิเสรีภาพของปวงชนทั้งหมดล้วนมีความหมายไปในแนวทางเดียวกันทั้งสิ้น ซึ่งสิทธิดังกล่าวนี้ได้รับการรับรองตามบทแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญสหรัฐ อาทิสิทธิความเสมอภาค เสรีภาพการแสดงออก เสรีภาพการสมาคม เสรีภาพการนับถือศาสนา สิทธิความเป็น

ส่วนตัว สิทธิในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา การนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกคำพิพากษาฯ ที่ได้สร้างหลักกฎหมาย (Landmark Decisions) และคำพิพากษาที่มีความสำคัญต่อการศึกษากฎหมายของสหรัฐอเมริกา

สำหรับการวินิจฉัยว่ากฎหมายใดขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่นั้น ศาลฯ ได้สร้างแบบทดสอบ (Tests) เพื่อตรวจสอบการจำกัดสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนไว้เป็นลำดับ กล่าวคือ (1) Low Level Scrutiny หรือ Rational Basis Test ซึ่งเป็นการตรวจสอบระดับต่ำเพื่อชั่งน้ำหนักของการก้าวล่วงสิทธิเสรีภาพที่ไม่สำคัญมากนัก (2) แบบทดสอบ Heightened Scrutiny เป็นการตรวจสอบระดับกลางซึ่งใช้ตรวจสอบการจำกัดกับสิทธิเสรีภาพโดยเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศ และ (3) แบบทดสอบ Strict Scrutiny ซึ่งเป็นการตรวจสอบอย่างละเอียดเข้มข้นในระดับสูงสุดซึ่งศาลสูงสุดนำมาปรับใช้กับประเด็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่สำคัญของประชาชน อาทิสิทธิความเสมอภาคด้านเชื้อชาติ สีผิว เสรีภาพการนับถือศาสนา โดยข้อยกเว้นการจำกัดสิทธิเสรีภาพดังกล่าวนั้นจะต้องเป็นไปเพื่อสนองต่อผลประโยชน์ของรัฐที่สำคัญยิ่งยวด (Compelling State Interest) และการรุกร้าสิทธิดังกล่าวจะต้องกระทำอย่างแคบเท่าที่จำเป็น โดยใช้วิถีทางในการจำกัดสิทธิเสรีภาพอย่างน้อยที่สุด (Narrowly Tailored) และจะต้องไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิด้วย

ประเด็นเกี่ยวกับสิทธิในความเสมอภาคสิทธิความเสมอภาคนั้นเป็นสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนอเมริกันที่มีความสำคัญในลำดับต้นสอดคล้องกับบทบัญญัติว่าด้วยการ

ปกป้องสิทธิความเสมอภาคที่ได้รับการรับรอง โดยบทแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับที่ 14 ซึ่งศาลสูงสุดฯ จึงวางบรรทัดฐานว่าบรรดาบทบัญญัติแห่งกฎหมายและนโยบายของฝ่ายบริหารต้องผ่านการตรวจสอบโดยละเอียดจากศาลอย่างเข้มข้น ภายใต้หลัก Strict Scrutiny Rule ซึ่งความเสมอภาคทางด้านเชื้อชาตินั้นรัฐมีภาระในการพิสูจน์ว่านโยบายหรือกฎหมายของมลรัฐที่มีประเด็นเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติโดยเหตุแห่งความแตกต่างจากเชื้อชาตินั้นจะต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นอย่างแคบเท่านั้นและเป็นไปเพื่อบรรลุผลประโยชน์ที่สำคัญยิ่งยวด โดยการดำเนินการให้บรรลุผลวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ของรัฐเช่นว่านั้นจะกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพโดยวิถีทางน้อยที่สุดเท่าที่สามารถทำได้ แม้ว่านโยบายดังกล่าวจะมีวัตถุประสงค์ในทางบวกก็ตาม เช่น นโยบายการแบ่งแยกนักโทษตามสัญชาติ หรือการจำกัดวงเงินค่าใช้จ่ายของผู้สมัครรับเลือกตั้งทางการเมือง ซึ่งการนี้พบว่าศาลสูงสุดให้ความสำคัญของการเคารพผลประโยชน์ของสังคมที่มีความหลากหลายของพลเมืองอเมริกันที่มีจากเชื้อชาติต่างกัน ซึ่งศาลฯ มองว่าเป็นจุดแข็งหรือลักษณะเฉพาะของสังคมสหรัฐฯ อันทำให้สหรัฐฯก้าวเป็นประเทศผู้นำของโลก (Lackland H. Bloom, 2004 : 20) โดยหากนโยบาย หรือกฎหมายที่มีเหตุผลพิเศษเพื่อจัดการได้เปรียบ หรือเพื่อเยียวยาความเสียเปรียบของกลุ่มพลเมืองเชื้อชาติใดเป็นการเฉพาะก็สามารถกระทำได้ อาทิการให้สิทธิพิเศษนักเรียนที่มาจากเชื้อชาติชนกลุ่มน้อยเพื่อเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงเพื่อเป็นการเยียวยาความด้อยโอกาสทางสังคมในอดีต เช่น การถูกเหยียดสีผิว การถูกเลือกปฏิบัติด้วยเหตุอันไม่เป็น

ธรรม จึงถือว่าเป็นผลประโยชน์ของสหรัฐฯ ที่สำคัญยิ่งยวดเช่นกัน (Columbia Law Review, 2003)

ส่วนประเด็นสิทธิความเสมอภาคทางเพศนั้น ศาลฯ ปรับใช้การตรวจสอบในระดับกลางหรือ Heightened Scrutiny ประเภทย่อยหลัก "Exceedingly Persuasive" (David M. Siegel, 2005 : 9) หรือหลักการโน้มน้าวให้ศาลเชื่อตามในระดับที่มากเกินกว่ากรณีปกติทั่วไป โดยฝ่ายรัฐบาลมีภาระในการพิสูจน์นโยบายหรือกฎหมายจำกัดสิทธิความเสมอภาคทางเพศนั้น มลรัฐจะต้องแสดงให้เห็นว่า (ก) นโยบายการแบ่งแยกเพศนั้นถูกใช้ในขอบเขตที่น้อยที่สุดนั้นเท่าที่จะทำได้โดยจะต้องตอบสนองวัตถุประสงค์ของรัฐบาลที่สำคัญ (ข) เหตุสนับสนุนข้ออ้างการจำกัดสิทธิฯ อันสมควรดังกล่าวจะต้องมีอยู่อย่างแท้จริง ไม่ใช่เพียงแค่อ้างอิงหลักฐานเท่านั้น หรือถูกสร้างมาในภายหลังเพื่อใช้ในการต่อสู้คดี (ค) ข้ออ้างจะต้องไม่ใช่การกล่าวแบบคลุมๆ ทั่วไปอย่างกว้างเกินไปในประเด็นที่เกี่ยวกับความแตกต่างในด้านพรสวรรค์ ความสามารถ ความพึงพอใจต่อเพศชายหรือหญิงมากกว่ากันโดยความแตกต่างทางเพศที่ตกติดมาตั้งแต่เริ่มนั้นจะต้องไม่ถูกนำมาใช้ในลักษณะของการตัดโอกาสของบุคคลใดๆ การแบ่งแยกประเภทคนโดยเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศนั้นอาจจะกระทำได้เพื่อใช้ในการเยียวยาทดแทนการด้อยโอกาสหรือความสามารถในเรื่องการเงินในแง่มุมใดแง่มุมอย่างเฉพาะเท่านั้น (Elizabeth A. Douglas, 1997 : 12) หรือเพื่อการส่งเสริมโอกาสการได้รับการจ้างงานอย่างเสมอภาคทางด้านเพศ หรือเพื่อการพัฒนาศักยภาพของประชาชนในชาติอย่างเต็มที่ แต่การแบ่งแยกโดยเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศนั้นไม่

สามารถถูกใช้เพื่อการสร้าง หรือก่อให้เกิดความ
ต่อกว่าในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม และกฎหมาย

ส่วนความเสมอภาคที่สัมพันธ์กับอายุ
นั้น พบประเด็นที่เกี่ยวกับการรับสมัครพนักงาน
ในภาครัฐของสหรัฐ กล่าวคือกฎหมายของมลรัฐ
ที่กำหนดข้อบังคับการเกษียณอายุราชการของ
เจ้าหน้าที่ตำรวจในเครื่องแบบเมื่ออายุครบ 50 ปี
บริบูรณ์ ซึ่งหากมีเหตุผลปัจจัยด้านผลประโยชน์
ที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพและความคุ้มค่าทาง
เศรษฐกิจซึ่งสัมพันธ์กับลักษณะงานในตำแหน่ง
ที่ต้องอาศัยความสมบูรณ์ด้านร่างกาย ดังนั้น
ระเบียบการให้เกษียณอายุก่อนผู้ดำรงตำแหน่ง
อื่นๆ จึงไม่เป็นการแทรกแซงสิทธิขั้นพื้นฐานของ
เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอายุครบเกณฑ์ดังกล่าวซึ่ง
สิทธิการทำงานของพนักงานของรัฐไม่นับเป็น
สิทธิขั้นพื้นฐานของพลเมือง (Julian Velasco,
1996 : 8) โดยศาลให้น้ำหนักของผลประโยชน์
สาธารณะด้านประสิทธิภาพความคุ้มค่าต่อส่วนรวม
ในการได้รับการบริการจากเจ้าหน้าที่ซึ่งมีสภาพ
ร่างกายสมบูรณ์ สำหรับการจำกัดสิทธิความ
เสมอภาคด้านโอกาสการทำงานของคนต่างด้าว
นั้น พบว่านโยบายการจำกัดสิทธิสืบเนื่องด้วย
เหตุผลเรื่องสัญชาตินั้น สามารถกระทำได้อย่างได้
ข้อยกเว้น Political Exception ซึ่งนำมาใช้กับ
การจำกัดสิทธิคนต่างชาติในการสมัครเข้าเป็น
เจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งเป็นตำแหน่งที่มีอำนาจหน้าที่
กว้างขวางกระทบต่อสวัสดิภาพความเป็นอยู่ของ
ประชาชนพลเมืองโดยตรงซึ่งถือเป็นการจำกัด
สิทธิเพื่อสนองต่อผลประโยชน์ของรัฐด้านความ
สงบเรียบร้อยของสังคมที่สำคัญและศาลยังให้การ
คุ้มครองสิทธิของชาวกรีกร่วมเพศโดยถือว่าเป็น
สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานด้วย

ในส่วนที่เกี่ยวกับเสรีภาพทางศาสนา ซึ่ง
บัญญัติไว้ในบทแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญครั้งที่ 1
(the First Amendment) นั้นบทแก้ไขเพิ่มเติม
รัฐธรรมนูญครั้งที่ 1 บัญญัติว่า “*สภานิติบัญญัติ
จะไม่ตรากฎหมายทำการสถาปนาศาสนาใด
ศาสนาหนึ่งโดยเฉพาะหรือห้ามการปฏิบัติศาสน
กิจโดยเสรี*” ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวประกอบด้วย
หลักสำคัญสองประการ *ประการแรก* คือหลัก
การห้ามสถาปนาศาสนา (the Establishment
Clause) คือรัฐจะต้องไม่ตรากฎหมายรับรอง
การจัดตั้งศาสนาใดศาสนาหนึ่ง หรือประหนึ่ง
เป็นการยืนยันหลักความเป็นกลางทางศาสนา
ของฝ่ายรัฐ *ประการที่สอง* คือหลักว่าด้วยการ
ใช้สิทธิเสรีภาพทางศาสนา (the Free Exercise
Clause) ซึ่งเป็นการให้อิสระและคุ้มครองเสรีภาพ
ของประชาชนในการเลือกที่จะเชื่อศาสนาใดๆ
และใช้เสรีภาพปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อ
ทางศาสนา ซึ่งผูกพันทั้งรัฐบาลกลางและมลรัฐ
ไม่อาจจะสถาปนาศาสนาใดศาสนาหนึ่ง หรือ
ให้การสนับสนุนศาสนาใดหรือให้สิทธิพิเศษแก่
ศาสนาหนึ่งมากกว่าศาสนาหนึ่ง ซึ่งผลของหลัก
การที่ถูกพัฒนาโดยศาลสูงสุดฯ ได้ถูกนำไปสู่การ
ยกเลิกพิธีกรรมการสวดมนต์ของเหล่านักเรียน
ในรั้วโรงเรียนรวมทั้งพิธีกรรมการสวดมนต์ของ
นักบวชในระหว่างพิธีรับประกาศนียบัตรจบการ
ศึกษาของนักเรียนด้วย (Ralph A. Rossum, G.
Alan Tarr, 2007 : 290 – 293)

สำหรับประเด็นสิทธิเสรีภาพการแสดง
ออกตามบทแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญครั้งที่
1 (First Amendment) ศาลสูงสุดวางน้ำหนัก
ผลประโยชน์ของเสรีภาพการแสดงออกของ
ประชาชนมากกว่าผลประโยชน์ด้านความสงบ

เรียบร้อยของสังคมซึ่งศาลขยายขอบเขตการคุ้มครองไปยังการใช้เสรีภาพการแสดงออกในเชิงสัญลักษณ์ เช่น การเดินขบวน การประท้วงด้วยการแต่งกาย การเผาธงชาติ (Ralph A. Rossum, G. Alan Tarr, 2007 : 242 – 244) และศาลฯ ขยายการคุ้มครองแก่การแสดงออกไปยังบริษัทให้เป็นไปอย่างกว้างขวางในลักษณะเดียวกับบุคคลธรรมดาด้วย รวมทั้งการแสดงออกของเหล่านักเรียนในรั้วโรงเรียนแต่อยู่ภายใต้กรอบที่เข้มงวดกว่าบุคคลวัยผู้ใหญ่ในระดับหนึ่งและศาลได้สร้างหลัก Public Forum Doctrine กำหนดว่าสถานที่ของโรงเรียนมิใช่เวทีสาธารณะที่เปิดสำหรับประชาชนในการใช้เสรีภาพการแสดงออกอย่างเสรีทั้งนี้ เนื่องจากเสรีภาพการแสดงออกจัดเป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่สำคัญ ดังนั้นศาลจึงใช้การตรวจสอบ Strict Scrutiny กับบรรดากฎหมายหรือนโยบายที่ลบล้างเสรีภาพดังกล่าวโดยเหตุผลเพียงแต่ความหวาดกลัว หรือการคาดคะเนว่าการแสดงออกจะก่อให้เกิดความเดือดร้อนวุ่นวายต่อสาธารณะไม่เพียงพอในการใช้นโยบายการจำกัดเสรีภาพการแสดงออกแต่อย่างใด (Jeff Sklar, 2007 : 12) ส่วนประเด็นเสรีภาพการชุมนุมนั้น ศาลฯยังคงยอมรับเสรีภาพการจัดการชุมนุมโดยสงบ ปราศจากอาวุธซึ่งไม่กระทำการใดใดอันเป็นการกีดขวางการจราจรของส่วนรวมอันเป็นส่วนหนึ่งของเสรีภาพการแสดงออก ดังนั้นคำสั่งสลายการชุมนุมของฝ่ายรัฐจึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ

ส่วนเสรีภาพการตีพิมพ์ของสื่อมวลชน (Freedom of Press) อันเป็นเสรีภาพย่อยของเสรีภาพการแสดงออก ซึ่งศาลฯ ได้สร้างทฤษฎี Prior Restraint ห้ามการใช้มาตรการการควบคุม

การตีพิมพ์ของสื่อล่วงหน้าโดยรัฐบาล เช่น การกำหนดออกใบอนุญาตการเผยแพร่ข้อมูล หรือการสร้างภาระอย่างหนักหน่วงต่อประชาชนในการเผยแพร่ข้อมูล แต่ทั้งนี้ข้ออ้างเรื่องความมั่นคงของประเทศ ก็เป็นข้อต่อสู้ที่มีน้ำหนักมากซึ่งเป็นภาระหนักของศาลที่จะต้องวินิจฉัยต่อไป (Floyd Abrams, 2011: 8) ส่วนเสรีภาพการแสดงออกในส่วนที่สัมพันธ์กับทางการเมืองที่เกี่ยวกับข้อกำหนดการจำกัดวงเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งเกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียงและการกำหนดวงเงินบริจาคในการสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งศาลฯ ได้ให้น้ำหนักกับผลประโยชน์ของเสรีภาพในการแสดงออกของประชาชนมากกว่าผลประโยชน์ของรัฐอย่างมีนัยยะ (James Bopp, Jr., Joseph E. La Rue, 2010 : 39-40) แต่อย่างไรก็ตามการใช้เสรีภาพแสดงออกในสถานที่ทำงาน ศาลเห็นชอบกับการจำกัดเสรีภาพการแสดงออกของเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงและกระทบต่อการปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ของรัฐและในส่วนที่สัมพันธ์กับระเบียบข้อบังคับของสภาพการจ้างงานสำหรับเสรีภาพการชุมนุมศาลฯยึดมั่นต่อหลักการชุมนุมโดยสงบและไม่กระทบสิทธิเสรีภาพของประชาชนโดยส่วนรวมแม้ว่าผู้ชุมนุมอาจจะสื่อข้อความพาดพิงไปกระทบสิทธิของผู้อื่นหากเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะด้วยแล้วย่อมสามารถกระทำได้

สำหรับประเด็นเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพการสมาคม (Right of Association) อันเป็นเสรีภาพย่อยของเสรีภาพการแสดงออกนั้นศาลฯ สั่งเพิกถอนมติของสภานายความแห่งมลรัฐฯ ซึ่งปฏิเสธการขึ้นทะเบียนการเป็นทนายความให้แก่ผู้ร้องเนื่องจากผลลัพธ์ของคำตอบของผู้ร้องที่

ทำในแบบทดสอบของคณะกรรมการวิชาชีพในประเด็นที่เกี่ยวกับประวัติการสมาคมในอดีตของผู้ร้องซึ่งศาลวางหลักว่า รัฐธรรมนูญได้ขยายความคุ้มครองต่อเสรีภาพการสมาคมโดยห้ามมลรัฐจำกัดเสรีภาพประชาชนในการประกอบอาชีพโดยเหตุผลของประวัติการเข้าร่วมสมาคมซึ่งไม่เป็นที่พึงประสงค์ในอดีต และศาลวางหลักเพิ่มเติมว่า เสรีภาพการสมาคมมีนัยยะหมายถึงความถึงเสรีภาพในการที่จะไม่ร่วมสมาคมกับบุคคลผู้ซึ่งมีคุณสมบัติ หรือแนวคิดไม่สอดคล้องกับความมุ่งหมายของสมาคมด้วยโดยไม่ถือว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญและศาลปรับใช้ทฤษฎี Intimate Association เพื่อตรวจสอบว่ารัฐไม่อาจแทรกแซงการสมาคมที่มีลักษณะการรวมตัวที่อาศัยความสัมพันธ์แน่นแฟ้นของสมาชิก (M. Page Kelley, 1985 : 10)

ประเด็นเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพการเดินทาง นั้นศาลวางหลักว่าเป็นสิทธิเสรีภาพที่มีความสัมพันธ์กับเสรีภาพการแสดงออกตามบทแก้ไขรัฐธรรมนูญครั้งที่ 1 (Jeffrey Kahn, 2008 : 33) และสิทธิเสรีภาพในชีวิต ร่างกาย ตามบทแก้ไขรัฐธรรมนูญครั้งที่ 5 (Fifth Amendment) จึงตกอยู่ภายใต้การตรวจสอบ Strict Scrutiny และอยู่ภายใต้หลัก Due process และข้อยกเว้นเรื่องความมั่นคงของชาติ รัฐจึงสามารถกำหนดห้ามพลเมืองเดินทางไปยังดินแดนใดที่เห็นว่ามีความเสี่ยงด้านความปลอดภัยดังนี้ ศาลห้ามการจำกัดเสรีภาพดังกล่าวในทางอ้อม กล่าวคือ การกำหนดเงื่อนไขของการเป็นผู้พำนักอาศัยในมลรัฐ Connecticut ครบ 1 ปีก่อนการได้รับสิทธิในโครงการให้ความช่วยเหลือแก่ครอบครัวที่มีเด็กพึ่งพาของมลรัฐฯ ขัดต่อหลักการใช้สิทธิเสรีภาพการเดินทาง

ตลอดทั่วทุกมลรัฐของพลเมืองตามรัฐธรรมนูญ เนื่องจากข้อกำหนดดังกล่าวมิได้เป็นไปเพื่อตอบสนองผลประโยชน์ของรัฐที่สำคัญยิ่งแต่อย่างใด และยังขัดต่อหลักความเสมอภาคอีกด้วย (Clark Allen Peterson, 1993 : 306-353)

ส่วนประเด็นสิทธิเสรีภาพความเป็นส่วนตัว (Right of Privacy) ของปัจเจกชนนั้นมีหลักว่าความเป็นอิสระในการตัดสินใจเรื่องราวสำคัญของตนเองซึ่งปลอดจากการแทรกแซงจากรัฐ ดังนั้นศาลจึงคุ้มครองเสรีภาพดังกล่าวนี้แก่การตัดสินใจในเรื่องราวส่วนตัวของพลเมืองที่เป็นเยาวชนด้วย อาทิ สิทธิการซื้อขายคุมกำเนิด แต่อย่างไรก็ตามเสรีภาพดังกล่าวอาจถูกจำกัดได้ในกรณีที่เป็นวาระปัญหาสำคัญของชาติเช่น นโยบายการตรวจปัสสาวะนักเรียนเนื่องจากการแพร่ระบาดของยาเสพติดในหมู่นักเรียนเป็นโดยศาลใช้หลักความสมเหตุสมผล (Reasonableness) ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของนโยบายดังกล่าว

ส่วนสิทธิเสรีภาพในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเรื่องการตรวจค้นปัจเจกชนนั้น ศาลฯ ยืนยันการปกป้องคุ้มครองความปลอดภัยในเคหสถานตามบทแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญครั้งที่ 4 (Fourth Amendment) อย่างเคร่งครัด โดยการตรวจค้นเคหสถานของประชาชน นั้นจะต้องมีหมายของศาลเท่านั้น แต่ทั้งนี้ภายใต้ข้อยกเว้นในเรื่องเหตุอันสมควร (Probable Cause) เท่านั้นสำหรับการตั้งด่านตรวจยานพาหนะบนท้องถนนเพื่อตรวจค้นยานพาหนะที่ต้องสงสัยว่ากำลังซุกซ่อนสิ่งผิดกฎหมายนั้น เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายจะต้องมีเหตุอันสมควรเป็นการเฉพาะเจาะจงต่อผู้ต้องสงสัยว่ากำลังครอบครองสิ่งผิดกฎหมายในขณะที่ทำการตรวจค้นเป็นการ

เฉพาะรายเท่านั้น แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อยกเว้นของโครงการการบังคับใช้กฎหมายที่มีเหตุผลความจำเป็นพิเศษ (Special Needs) ที่อยู่นอกเหนือการบังคับใช้กฎหมายปกติ เช่น การปราบปรามยาเสพติด ปราบปรามผู้ลักลอบหลบหนีเข้าเมือง เป็นต้น และศาลฯ ยังได้รับรองการใช้สุนัขตำรวจดมยาเสพติดในระหว่างการตรวจยานพาหนะบนท้องถนน ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ เพราะจัดว่าเป็นการรุกรานสิทธิเสรีภาพความเป็นส่วนตัวของผู้ต้องสงสัยในระดับเพียงเล็กน้อยเท่านั้น สำหรับการใช่วิธีการสายลับล่อซื้อยาเสพติด (Entrapment) ประเด็นนี้ศาลสูงสหรัฐวินิจฉัยว่าไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญโดยให้เหตุผลว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ใช้รูปแบบการล่อซื้อดังกล่าว นั้นไม่ขัดต่อทฤษฎีหลักการยินยอม (Consent Once Removed Doctrine) กล่าวคือไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากจำเลยในฐานะเจ้าของเคสสถาน ถึงแม้ผู้ล่อซื้อจะมีใช่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐก็ตาม (ศาลสูงสหรัฐ วินิจฉัยขยายการคุ้มครองการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้รวมถึงสายลับล่อซื้อด้วย) และการกระทำเช่นนี้ย่อมได้รับการคุ้มกันตามหลัก Qualified Immunity

ประเด็นสิทธิของจำเลยในคดีอาญานั้น ศาลฯ ยังได้วางบรรทัดฐานโดยขยายสิทธิของจำเลยในการได้รับความช่วยเหลือจากทนายความนั้น จะต้องให้ความช่วยเหลือปกป้องสิทธิของจำเลยในคดีอาญาอย่างมีประสิทธิภาพด้วย (Heather Byrne, Judah Druck, 2012 : 1 - 4) และศาลให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้ป่วยทางจิตในการที่จะไม่ถูกควบคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลของรัฐอย่างไม่มีกำหนดเวลาแน่นอน ตามหลัก Involuntary Commitment (Christian Highsmith, 2008 : 2)

ในคดีที่มีประเด็นสัมพันธ์กับการออกคำสั่งของฝ่ายปกครองนั้น ศาลเพิกถอนกระบวนการออกคำสั่งพักการเรียนของนักเรียนโดยปราศจากการให้สิทธิการต่อสู้ข้อกล่าวหา ก่อนทำการออกคำสั่งอันขัดต่อหลัก Due Process (Simone Marie Freeman, 2007 : 1-21) และในคดีเกี่ยวกับการกักขังคนต่างด้าวเพื่อการผลักดันออกนอกประเทศนั้น ศาลฯ วางหลักว่ากฎหมายว่าด้วยการตรวจคนเข้าเมืองของสหพันธรัฐที่ให้อำนาจอัยการสูงสุดออกคำสั่งควบคุมตัวคนต่างด้าว จะไม่ถือว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญก็ต่อเมื่อได้มีการกำหนดระยะเวลาตามสมควรเพื่อความสะดวกในการผลักดันกลับประเทศต้นทาง ส่วนในคดีเกี่ยวกับสิทธิการตายนั้น ศาลรับรองกฎหมายห้ามการสนับสนุนการฆ่าตัวตายว่าไม่ขัดต่อหลัก Due Process ตามรัฐธรรมนูญ เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวมีความสมเหตุสมผลเพื่อการรักษาผลประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายของมลรัฐฯ ส่วนคดีเกี่ยวกับสิทธิของนักโทษในเรือนจำนั้น ศาลฯ ให้เป็นหน้าที่ของมลรัฐฯ ในการค้นหาจุดสมดุลระหว่างการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของนักโทษและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของทางเรือนจำในส่วนที่สัมพันธ์กับการตีตรวนนักโทษ และทางเรือนจำจะต้องรับรองสิทธิในการได้รับการพิจารณาคดีด้วยความเป็นธรรมแก่นักโทษที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำ โดยให้ความช่วยเหลือในการจัดเตรียมเอกสาร เตรียมห้องสมุดทางกฎหมายภายในเรือนจำอย่างพอเพียง ส่วนประเด็นเรื่องโทษประหารชีวิตนั้น กล่าวได้ว่าการประหารชีวิตโดยวิธีการฉีดสารพิษจัดเป็นวิธีการที่มีได้ก่อความเสี่ยงต่อความเจ็บปวด และเป็นวิธีที่อาจจะเกิดการทรมานน้อยที่สุดและไม่มีวิธีการอื่นที่เหมาะสมกว่าในขณะนั้น จึงไม่เป็นการลงโทษ

อย่างทารุณกรรมหรือไม่ปกติธรรมดา ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ และศาลา ยังวินิจฉัยว่าการลงโทษประหารชีวิตบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ถือว่าเป็นการลงโทษที่โหดร้ายและผิดปกติธรรมดาอันขัดต่อรัฐธรรมนูญ ส่วนในสิทธิการครอบครองอาวุธปืนของพลเมืองนั้น ศาลา ยืนยันถึงสิทธิการครอบครองอาวุธปืนสันตามรัฐธรรมนูญในส่วนที่สัมพันธ์กับสิทธิในการได้รับความปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สิน ซึ่งสะท้อนถึงแง่มุมด้านประสบการณ์และประวัติศาสตร์อเมริกันอีกด้วย

สำหรับประเทศไทยนั้นกล่าวได้ว่าอยู่ในช่วงระยะเริ่มต้นของการนำแนวคิด หลักการปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนสอดคล้องตามมาตรฐานสากลและกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีมาปรับใช้ในการวินิจฉัยข้อพิพาท

โดยประเด็นสิทธิความเสมอภาคนั้นปรากฏว่าศาลไทยมีพัฒนาการอย่างมีนัยยะสำคัญโดยยกเลิกบรรดากฎหมายที่ขัดกับหลักความเสมอภาคและการเลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะความเสมอภาคเท่าเทียมทางเพศ สำหรับสตรีในการที่จะเลือกใช้ชื่อสกุลเมื่อทำการสมรส และความเสมอภาคของคณพิการโดยให้สิทธิคณพิการในการสมัครสอบเข้ารับราชการในตำแหน่งหน้าที่สำคัญด้วย แต่อย่างไรก็ตามทั้งศาลสูงสุดสหรัฐและศาลไทยต่างยอมรับข้อยกเว้นในเรื่องความจำเป็นแห่งรัฐด้วยเช่นกัน

สำหรับเสรีภาพในการนับถือศาสนานั้นปรากฏข้อพิพาทในชั้นศาลไทยไม่มากนักซึ่งสถานการณ์ด้านเสรีภาพการนับถือศาสนาของประเทศไทยต่างจากสหรัฐค่อนข้างมาก โดยศาล

สูงสุดสหรัฐจะไม่อนุญาตให้ฝ่ายรัฐเข้ามาแทรกแซงเสรีภาพในการนับถือศาสนาและเสรีภาพในการประกอบศาสนกิจอย่างเด็ดขาด ซึ่งสำหรับประเทศไทยฝ่ายรัฐสามารถตรากฎหมายเพื่อจัดระเบียบควบคุมเกี่ยวกับกิจกรรมทางศาสนาและการแต่งกายของเหล่านักบวชและกำหนดโทษทางอาญาได้ แต่ในอนาคตมีความเป็นไปได้ว่าจะมีการนำเสนอข้อพิพาทต่อศาลในเรื่องที่สัมพันธ์กับเสรีภาพการดำเนินศาสนกิจในสถานที่สาธารณะของศาสนาใดศาสนาหนึ่งซึ่งมีคนที่นับถือศาสนาอื่นอยู่ในสถานที่แห่งนั้นด้วย เช่น ในโรงเรียนหรือในงานพิธีรับปริญญาบัตร

ส่วนประเด็นเรื่องเสรีภาพการแสดงออกได้รับการรับรองไว้ในฐานะสิทธิเสรีภาพการแสดงความคิดเห็นของประชาชนตามรัฐธรรมนูญของประเทศไทยภายใต้ข้อยกเว้นในเรื่องความจำเป็นแห่งรัฐ การรักษาความสงบเรียบร้อยศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชนซึ่งศาลไทยยอมรับการจำกัดเสรีภาพการแสดงความคิดเห็นในระดับที่มากกว่าของสหรัฐเนื่องมาจากมีระบอบการปกครองที่แตกต่างกันบางประการ โดยศาลจะใช้หลักความได้สัดส่วนประกอบการวินิจฉัยข้อพิพาทด้วย และศาลสูงสุดสหรัฐได้ให้ความคุ้มครองการแสดงออกของบรรษัทนิติบุคคลด้วยแต่ของประเทศไทยยังไม่มี ความชัดเจนในประเด็นนี้ ในส่วนเสรีภาพการแสดงออกของนักเรียนของประเทศไทยนั้นมีขอบเขตที่ใกล้เคียงกับของสหรัฐซึ่งทางผู้บริหารโรงเรียนอาจกำหนดระเบียบกฎเกณฑ์เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยภายในบริเวณโรงเรียนตามความจำเป็นของโรงเรียนได้ในขอบเขตที่มากกว่าบุคคลวัยผู้ใหญ่ คล้ายคลึงกับบริบทของประเทศไทย

สำหรับเสรีภาพการชุมนุมในประเทศไทย ยอมรับเสรีภาพการชุมนุมในที่สาธารณะโดยสงบ ปราศจากอาวุธ และไม่ละเมิดเสรีภาพของบุคคลอื่น ซึ่งระดับใกล้เคียงกับของสหรัฐอเมริกาเช่นกัน แต่ทั้งนี้เสรีภาพการชุมนุมมิใช่เสรีภาพที่เด็ดขาดดังเช่นเสรีภาพในชีวิตร่างกายหรือเสรีภาพในเคหะสถาน ดังนั้นจึงต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ฝ่ายรัฐกำหนดและจะต้องเคารพเสรีภาพในการใช้สถานที่สาธารณะของบุคคลอื่นด้วย

ส่วนสิทธิเสรีภาพในกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยนั้น มีรากฐานแนวคิดทางกฎหมายมาจากสหรัฐอเมริกาหลายประการ ดังนั้นการให้ความคุ้มครองสิทธิดังกล่าวจึงมีลักษณะที่ใกล้เคียงกับของสหรัฐอเมริกา เช่น หลักการไม่ใช่โทษประหารชีวิตแก่เด็กและเยาวชน การยอมรับโทษประหารชีวิตโดยการฉีดสารพิษ สิทธิการครอบครองอาวุธในเคหะสถาน การตรวจค้นในเคหะสถานต้องมีหมายศาล แต่ทั้งนี้การตั้งด่านตำรวจเพื่อตรวจค้นยานพาหนะบนถนนหลวงโดยปราศจากเหตุอันควรสงสัยที่มีต่อผู้ขับขี่ ซึ่งถูกตรวจค้นโดยเฉพาะเจาะจงหรือไม่มีเหตุผลเพื่อการบังคับใช้กฎหมายเป็นกรณีพิเศษนั้น ยังสามารถทำได้ในประเทศไทย แต่ศาลสูงสุดสหรัฐตัดสินว่าการดำเนินการดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญสหรัฐ และสำหรับสิทธิการมีหนายความของจำเลยในคดีอาญานั้น ศาลสูงสุดให้การคุ้มครองในขอบเขตกว้างขวางโดยรวมถึงหนายความที่จัดให้มันจะต้องมีประสิทธิภาพอีกด้วยและประการสำคัญ ศาลสูงสุดสหรัฐมีอำนาจนำหลัก Due Process มาปรับใช้กับข้อเท็จจริงที่มาสู่ศาลเพื่อประกันความเป็นธรรมต่อคู่ความได้อย่างกว้างขวางกว่าศาลไทยอันถือเป็นลักษณะเฉพาะของประเทศในกลุ่มระบบกฎหมายคอมมอนลอว์

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาข้างต้นจะเห็นได้ว่าศาลสูงสุดสหรัฐฯ วิวินิจฉัยคดีโดยให้น้ำหนักกับสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของปัจเจกชนมากกว่าข้อกล่าวอ้างเรื่องผลประโยชน์ของรัฐในด้านต่างๆ โดยศาลฯ จะสันนิษฐานไว้ก่อนว่าฝ่ายรัฐเป็นผู้ต้องสงสัย (Suspect) ในการกระทำล่วงละเมิดหรือลู่ล้าเสรีภาพดังกล่าว ซึ่งภาระการพิสูจน์อย่างหนักหน่วงจะตกอยู่กับฝ่ายรัฐจะต้องพิสูจน์ให้ศาลฯ เห็นได้ว่าการกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของรัฐเพื่อการใดการหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง และข้อเท็จจริงตามกล่าวอ้างนั้นจะต้องเกิดขึ้นอย่างแท้จริงแล้วไม่ใช่เพียงการคาดคะเนหรือเป็นเพียงแค่ข้อสันนิษฐานที่ถูกสร้างมาในภายหลังโดยฝ่ายรัฐเพื่อใช้ในการต่อสู้คดีเท่านั้น การนี้ศาลฯ คำนึงถึงความสำคัญของความหลากหลายด้านพื้นฐานความเป็นมาของพลเมืองอเมริกันโดยมองว่าเป็นจุดแข็งเป็นรากฐานทางสังคมที่แข็งแกร่งของสหรัฐซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาประเทศจนก้าวเป็นประเทศชั้นนำของโลก และศาลฯ ได้พยายามเยียวยาการขาดแคลนโอกาสในด้านต่างๆ และการกดขี่ชนกลุ่มน้อยในอดีต โดยการยกเว้นหลักความเสมอภาค สำหรับสิทธิความเสมอภาคในด้านเชื้อชาติและเสรีภาพในเรื่องการนับถือศาสนานั้น ศาลฯ มองว่าเป็นประเด็นที่มีความอ่อนไหว เพราะบางสูงมีความสุ่มเสี่ยงให้เกิดความแตกแยกในสังคมได้หากฝ่ายรัฐบริหารจัดการผิดพลาด ดังนั้นศาลฯ จึงให้การปกป้องคุ้มครองเสรีภาพดังกล่าวในระดับสูงสุดภายใต้การตรวจสอบอย่างละเอียดเข้มข้นและจัดให้มีข้อยกเว้นในขอบเขตที่น้อยที่สุดซึ่งกระทำได้เท่าที่จำเป็นเท่านั้น ส่วนการจำกัดเสรีภาพขั้นพื้นฐานอื่นๆ

ที่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างและส่วนได้เสียของสังคมน้อยกว่า เช่น เสรีภาพการแสดงออก เสรีภาพความเป็นส่วนตัว เสรีภาพการเดินทาง เสรีภาพในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ศาลจะตรวจสอบโดยใช้แบบทดสอบที่มีระดับเข้มข้นน้อยกว่าลดหลั่นกันลงไปรวมทั้งการใช้หลัก Due Process ในส่วนของสิทธิเสรีภาพในกระบวนการยุติธรรมเพื่อคุ้มครองสิทธิของจำเลยในคดีอาญาได้อย่างกว้างขวางด้วย

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

สำหรับองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับ การปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนของประเทศไทยนั้น อาทิ เช่น สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กรมคุ้มครองสิทธิ องค์กรศาล สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สภานายความหรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง สามารถนำแนวทางการตีความหลักกฎหมาย กระบวนการให้เหตุผล แนวคิด ตลอดจนแบบทดสอบ (Tests) ของศาลสูงสุดสหรัฐรวมทั้งบทเรียนที่สหรัฐอเมริกา ประสบมาในอดีตมาปรับใช้เพื่อการวินิจฉัยข้อพิพาทได้อย่างถูกต้องแม่นยำ ทั้งนี้เพื่อเป็นการรักษาดุลยภาพระหว่างการปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนชาวไทย สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนที่ถูกต้องแทรกอยู่ในรัฐธรรมนูญ กฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายฉบับต่างๆ และผลประโยชน์สาธารณะได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมอย่างได้สัดส่วน และที่สำคัญมีข้อเท็จจริงในหลายประเด็นที่ปรากฏในงานวิจัยฉบับนี้ซึ่งยังไม่เคยเกิดข้อพิพาทในประเทศไทยแต่มีแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้นได้ใน

อนาคตทั้งนี้หลักการเรื่องสิทธิเสรีภาพดังกล่าว นั้นนับว่าเป็นเรื่องที่มีความเป็นสากลสอดคล้องกันทั่วโลกโดยเฉพาะกลุ่มประเทศในระบอบเสรีนิยมที่ยึดถือหลักนิติธรรม นิติรัฐ หรือหลัก Due Process รวมทั้งประเทศไทยด้วย

บรรณานุกรม

- U.S. Supreme Court Case. (2013) . [Online]. Retrieved February, from <http://www.supremecourt.gov/>
- Ralph A. Rossum,G. Alan Tarr. (2007). American Constitution Law ; Bill of Rights and Subsequent Amendments, Volume II; Seven Edition, New York : Thomson Wadsworth.
- David M. Siegel. (2005). Canadian Fundamental Justice and U.S. Due Process : Two Models for a Guarantee of basic Adjudicative Fairness. George Washington International Law Review,9.
- Julian Velasco. (1996). Congressional Control over Federal Court Jurisdiction: A Defense of the Traditional view. Catholic University Law Review, 8.
- Symposium ON GRUTTER AND GRATZ: EXAMINING "DIVERSITY" IN EDUCATION. (2003). Columbia Law Review,23.

- M. Page Kelley. (1985). Roberts v. United states Jaycees : How much help for Women?, Harvard Women's Law Journal,10.
- Elizabeth A. Douglas (1997). United States v. Virginia: Gender Scrutiny under an "Exceedingly persuasive justification". Standard, Capital University Law Review,12.
- Jeffrey Kahn. (2008). International Travel and the constitution. UCLA Law Review, 33.
- Christian Highsmith. (2008). The Liberty-Speech Framework: Resolving the Tenion Between Foreign affairs power and first Amendment freedoms, Boston University Law Review, 2.
- ClarkAllen Peterson. (1993). The resurgence of durational residence requirements for the receipt of welfare funds, Loyola of Los Angeles Law Review,306-353.
- James Bopp, Jr., Joseph E. La Rue (2010). The game changer: Citizens united's impact on campaignfinance law in General and Corporate Political Speech inparticular, FirstAmendment Law Review, 39 - 40.
- Heather Byrne, Judah Druck, Colin O'Regan Federal Lawyer. (2012). MISSOURI v. FRYE (10 - 444) Appealed from the Missouri Court of Appeals, Western District (Sept. 27, 2010) Oral Argument: Oct. 31, 2011, Department Supreme Court Preview, 1-4.
- Floyd Abrams (2011).The Pentagon Papers Case at Forty: Commemorating a First Amendment Legacy in the Context of WikiLeaks and an Evolving Press THE PENTAGON PAPERS AFTER FOUR DECADES, Wake Forest Journal of Law and Policy, 8.
- Simone Marie Freeman. (2007). Upholding students' Due Process rights: Why Students are in need of Better representation at, and Alternatives to, School Suspension Hearings, Family Court Review, 1-21.
- Jeff Sklar (2007). The Presses Won't stop just yet: Shaping student speech rights in the wake of Hazelwood's Application to Colleges, Southern California Law Review, 12.

ศูนย์กฎหมายการแพทย์ สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม และวิทยาศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑลสาย 4 จ.นครปฐม 73170

โทรศัพท์/แฟกซ์ 02-4419787

โทรศัพท์ 02-8002840-79 ต่อ 1257

www.sh.mahidol.ac.th

วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย

ISSN 1686-9443

9 771686 944711